

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek

w sprawie z powództwa B. C.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z udziałem zainteresowanego A. M.

o zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 marca 2023 r.

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 kwietnia 2021 r., sygn. VII AGa 148/20:

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes UOKiK” lub „pozwany”) decyzją z 19 kwietnia 2017 r., nr [...], na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. 2017, poz. 229 ze zm., dalej: „u.o.k.k.”), uznał za praktykę ograniczającą konkurencję, po pierwsze, zawarcie przez B. C. i A. M. porozumienia dotyczącego świadczenia usług holowania i parkowania pojazdów na obszarze powiatu opolskiego, co stanowi praktykę ograniczającą konkurencję, o jakiej mowa w art. 6 ust. 1 pkt 7 u.o.k.k. i nakazał zaniechanie jej stosowania, po drugie, zawarcie porozumienia o podziale rynku świadczenia usług parkowania i holowania pojazdów dla Starostwa oraz Komendy Miejskiej Policji w O., co stanowi praktykę

ograniczającą konkurencję, o jakiej mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k. i nakazał zaniechanie jej stosowania. Ponadto, Prezes UOKiK, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k., nałożył na B. C. karę pieniężną w wysokości 81 993 zł, a na A. M. karę pieniężną w wysokości 88 521 zł.

Na skutek odwołania B. C., wyrokiem z 10 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił powództwo (pkt 1) i rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 2).

Wyrokiem z 13 kwietnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji B. C., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżył karę nałożoną na B. C. do kwoty 58 566,72 zł, zniósł koszty procesu między stronami, oddalił apelację w pozostałym zakresie oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania odwoławczego.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie skargę kasacyjną wywiódł powód, zaskarżając go w części.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołał się na wystąpienie w sprawie czterech istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz powołał się na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Skarżący sformułował następujące zagadnienia prawne.

Po pierwsze, czy porozumienia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 oraz w art. 7 u.o.k.k. mogą być zawarte nieumyślnie, w tym w szczególności w sytuacji, gdy sąd karny prawomocnie stwierdził, iż nie doszło w sprawie do popełnienia przestępstwa z art. 305 § 1 k.k., a także, czy porozumienia, które nie przyczyniają się do zysków ich stron lub szkód innych uczestników rynku, mogą być traktowane jako zabronione.

Po drugie, na kim ciąży w sprawach tego typu ciężar dowodu zaistnienia okoliczności z art. 6 u.o.k.k., w tym w szczególności, czy Prezes UOKiK jest zobowiązany do udowodnienia czy choćby uprawdopodobnienia wyeliminowania, ograniczenia lub naruszenia w inny sposób konkurencji w sprawie za pomocą dowodu z opinii biegłego, zwłaszcza w sytuacji, gdy nie wynika to jasno z innych

środków dowodowych, w tym gdy wydano wyrok uniewinniający od popełnienia czynu z art. 305 k.k.

Po trzecie, czy Sąd II instancji mógł zaniechać przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczności ustalenia rynku właściwego oraz tego, czy porozumienie między powodem a zainteresowanym wypełniało warunki z art. 8 u.o.k.k., a także czy przy powoływaniu się przez strony na ten artykuł Sąd winien przeprowadzić dowód z opinii biegłego. Poprzez oddalenie wniosku dowodowego z opinii biegłego Sąd II instancji *de facto* pominął art. 8 u.o.k.k. przy rozpoznawaniu sprawy, tym samym również naruszając art. 382 k.p.c. w zw. art. 278 § 1 k.p.c. i art. 232 k.p.c.

Po czwarte, jakie jest prawidłowe rozumienie rynku właściwego (*relevant market*) oraz prawidłowego procesu ustalenia granic tego rynku w świetle wykładni art. 4 pkt 9 u.o.k.k. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k.

Jeśli chodzi o podstawę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący wskazał na błędną wykładnię art. 4 pkt 9 i art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k. poprzez przyjęcie zbyt wąskiego rozumienia granic rynku właściwego (*underinclusive*).

Skarżący stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ze względu na kwestie przedstawione w trzecim zagadnieniu prawnym.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, względnie oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji w sprawach cywilnych. Uzupełnia system środków zaskarżenia w modelu dwuinstancyjnego postępowania sądowego (por. art. 176 Konstytucji RP). Skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy nie może leżeć wyłącznie w interesie skarżącego, lecz musi być uzasadnione ważnymi kategoriami interesu publicznego, w tym potrzebą zapewnienia jednolitej

wykładni i stosowania prawa. Konstytucyjnym obowiązkiem Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP).

Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane we wniosku o jej przyjęcie przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy skarżącego, a zarazem doniosłe dla systemu prawa i nowe – w znaczeniu nierozwiązane dotąd w orzecznictwie. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz szczegółowego uzasadnienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 stycznia 2019 r., I UK 503/17; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18; z 30 listopada 2020 r., IV CSK 363/20).

Skarżący nie wykazał przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Po pierwsze, podnoszone przez skarżącego kasacyjnie zagadnienie relacji przepisów art. 6 ust. 1 pkt 7 u.o.k.k. i art. 305 k.k. nie może być uznane ani za istotne, ani za nowe. Już samo literalne brzmienie obu przepisów wskazuje, że przesłanki art. 6 ust. 1 pkt 7 u.o.k.k. oraz art. 305 k.k. nie są tożsame, odmienne są też funkcje i cele obu przepisów. W konsekwencji, oczywiste jest, że brak przestępstwa z art. 305 k.k. nie przesądza, że nie doszło do zawarcia antykonkurencyjnego porozumienia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 7 u.o.k.k.

Po drugie, możliwość skutecznego podniesienia w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 278 k.p.c. w sytuacji, w której sąd samodzielnie wypowiada się w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych, z pominięciem dowodu z opinii biegłego, nie budzi wprawdzie wątpliwości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 października 2018 r., II CSK 623/17; z 21 marca 2017 r., I CSK 447/15; z 4 października 2017 r., III SK 49/16; 8 września 2015 r., I UK 430/14; z 24 czerwca 2015 r. I UK 345/14; z 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13; z 19 grudnia 1990 r., I PR

148/90), ale w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny mógł uznać, że dopuszczenie dowodu z opinii biegłego nie było konieczne. Sąd dostatecznie uzasadnił, że, po pierwsze, w sprawie nie kwestionowano faktu zawężenia rynku właściwego do rynku świadczenia usług holowania i parkowania pojazdów (rynek produktowy), na terenie powiatu opolskiego (rynek geograficzny), ani tego, że porozumienie dotyczyło świadczeń zleconych przez Starostwo Powiatowe i Policję. Po drugie, wskazał, że skarżący nie zgłosił w odwołaniu odpowiednio sformułowanego wniosku dowodowego.

Po trzecie, sformułowane przez skarżącego zagadnienie dotyczące prawidłowego rozumienia rynku właściwego nie spełnia wymagań z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Najwyższy nie ma obowiązku prowadzić abstrakcyjnych rozważań nad istotą rynku właściwego, ani nad tym, czy dla potrzeb wyznaczenia granic rynku, wymagane było zasięgnięcie opinii biegłego sądowego, skoro w niniejszej sprawie skarżący nie wykazał się wymaganą aktywnością dowodową. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z kolei potrzeba wykładni przepisów prawa przez Sąd Najwyższy w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi, gdy są one źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15; z 27 kwietnia 2021 r., III USK 132/21).

Skarżący nie sprostował również tym wymaganiom. Nie wykazał żadnej rozbieżności czy niejedności wykładni art. 4 pkt 9 u.o.k.k. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k.

Skarga kasacyjna nie zasługuje również na przyjęcie na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący w żaden sposób nie wykazał kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa, których wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 23 czerwca 2017 r., II CSK 41/17; z 1 marca 2013 r., I CSK 491/12; z 21 lutego 2008 r., II UK 307/07). Skarżący w ogóle nie uzasadnił,

dlaczego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Zamiast wyjaśnić, na czym polega oczywiste naruszenie przepisów prawa przez Sąd II instancji, ograniczył się do stwierdzenia, że „[p]ojawia się więc trzecie istotne zagadnienie prawne w sprawie (...), co równocześnie czyni skargę oczywiście uzasadnioną”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyrażany był pogląd, że jeżeli w sprawie występuje zagadnienie prawne, to skarga nie może być jednocześnie w tym zakresie oczywiście uzasadniona. Powoływanie się na równoczesne wystąpienie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. stanowi błąd logiczny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 24 czerwca 2021 r., III CSK 77/21; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13; z 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, niepublikowane).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 14 ust. 2 pkt 3 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 265).